

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 408/08-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 5. novembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť advokáta Mgr. V. L., P., zastúpeného advokátom JUDr. T. B., P., vo veci namietaného porušenia práva na spravodlivé prejednanie jeho záležitosti nezávislým a nestranným súdom zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde Slovenskej republiky zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva domáhať sa ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zaručeného v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva vlastniť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva pokojne užívať majetok a práva na to, že nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanoví zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva, zaručeného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva na spravodlivú odmenu za prácu zaručeného v čl. 28 Listiny základných práv a slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 76/2002 a jeho uznesením z 3. júla 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť advokáta Mgr. V. L. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. septembra 2008 doručená sťažnosť advokáta Mgr. V. L., P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie práva na spravodlivé prejednanie svojej záležitosti nezávislým a nestranným súdom zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde Slovenskej republiky zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva domáhať sa ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zaručeného v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva vlastniť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy a v čl. 11 ods. 1 listiny, základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy, práva pokojne užívať majetok a práva na to, že nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanoví zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva, zaručeného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv (ďalej len „dodatkový protokol“) a práva na spravodlivú odmenu za prácu zaručeného v čl. 28 listiny postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 76/2002 a jeho uznesením z 3. júla 2008.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol 11. októbra 1996 sudcom Okresného súdu Považská Bystrica podľa § 39 ods. 1 a § 36 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku ustanovený za obhajcu obvinenému V. B. (ďalej len „obvinený“). Dňa 31. októbra 1996 bolo ustanovenie sťažovateľa za obhajcu obvinenému Okresným súdom Považská Bystrica zrušené.

Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 3 T 76/2002 z 8. apríla 2003 v spojení s uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 2 To 438/03 z 8. októbra 2003 bola trestná vec obvineného právoplatne skončená.

Sťažovateľ po právoplatnom skončení veci v zmysle citovaného ustanovenia požiadal okresný súd o priznanie trov obhajoby, ktorý o jeho žiadosti rozhodol uznesením vyššieho súdneho úradníka z 23. augusta 2007 tak, že mu priznal odmenu za obhajobu obvineného a náhradu „hotových“ výdavkov v sume 430 Sk. Proti predmetnému uzneseniu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej rozhodol samosudca okresného súdu uznesením z 3. júla 2008 tak, že zrušil uznesenie okresného súdu z 23. augusta 2007 a priznal sťažovateľovi odmenu a náhradu „hotových“ výdavkov za obhajobu v sume 430 Sk. Predmetné uznesenie nadobudlo právoplatnosť 3. júla 2008.

Podľa sťažovateľa postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 76/2002 a jeho uznesením z 3. júla 2008 nesprávnym priznaním výšky právneho zastúpenia bolo porušené jeho právo na spravodlivé prejednanie jeho záležitosti nezávislým a nestranným súdom zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, základné právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy, právo domáhať sa ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zaručené v čl. 36 ods. 1 listiny, základné právo vlastníť majetok zaručené v čl. 20 ods. 1 ústavy a v čl. 11 ods. 1 listiny, základné právo nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručené v čl. 48 ods. 1 ústavy, právo pokojne užívať majetok a právo na to, že nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanoví zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva, zaručené v čl. 1 dodatkového protokolu a právo na spravodlivú odmenu za prácu zaručené v čl. 28 listiny.

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd vo veci rozhodol týmto nálezom:

„1. Okresný súd Martin uznesením sp. zn. 3 T/76/2002 zo dňa 3. 7. 2008 a v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T/76/2002, ktoré tomuto uzneseniu predchádzalo, porušil právo sťažovateľa Mgr. V. L., advokáta, na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde Slovenskej republiky, zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo domáhať sa ustanoveným postupom

svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, zaručené v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, právo vlastníť majetok, zaručené v čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, právo na to, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi, zaručené v čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo pokojne užívať svoj majetok a právo na to, že nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva, zaručené v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a právo na spravodlivú odmenu za prácu, zaručené v čl. 28 Listiny základných práv a slobôd.

2. Uznesenie Okresného súdu Martin sp. zn. 3 T/76/2002 zo dňa 3. 7. 2008 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Martin na ďalšie konanie.

3. Mgr. V. L. , advokátovi, sa priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 20 000,- Sk, ktoré je Okresný súd Martin povinný mu zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Martin je povinný zaplatiť sťažovateľovi náhradu všetkých trov konania na účet jeho právneho zástupcu, advokáta JUDr. T. B., do 3 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie práva na spravodlivé prejednanie jeho záležitosti nezávislým a nestranným súdom zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, práva domáhať sa ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde zaručeného v čl. 36 ods. 1 listiny, základného práva vlastniť majetok zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy a v čl. 11 ods. 1 listiny, základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručeného v čl. 48 ods. 1 ústavy, práva pokojne užívať majetok a práva na to, že nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanoví zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva, zaručeného v čl. 1 dodatkového protokolu, práva na spravodlivú odmenu za prácu zaručeného v čl. 28 listiny postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 76/2002 a jeho uznesením z 3. júla 2008.

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť, ktorou sťažovateľ namieta porušenie označených základných práv zaručených príslušnými článkami ústavy a listiny a práv zaručených príslušnými článkami dohovoru a dodatkového protokolu postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 76/2002 a jeho uznesením z 3. júla 2008, ktorým rozhodol o trovách jeho právneho zastúpenia, je zjavne neopodstatnená.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Ústavný súd predovšetkým pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných

slobodách (napr. I. ÚS 13/01). Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu napadnutého rozhodnutia krajského súdu.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresného súdu okrem iného vyplýva:

«Opatrením Okresného súdu Považská Bystrica zo dňa 11. 10. 1996, sp. zn. Tp 363/96, bol ods. V. B., nar. ..., podľa § 39 ods. 1 Tr. por. účinného do 31. 12. 2005 z dôvodov uvedených v § 36 ods. 1 písm. a) Tr. por. účinného do 31. 12. 2005, ustanovený obhajca Mgr. V. L., ktorý po právoplatnom skončení veci postupujúc v zmysle § 553 ods. 2 Tr. por. predložil súdu vyúčtovanie odmeny za obhajobu a náhrady hotových výdavkov v celkovej výške 860,-Sk.

Napadnutým uznesením vyšší súdny úradník Okresný súd Martin po preskúmaní vyúčtovania trov právneho zastúpenia zo strany obhajcu, ako aj spisového materiálu, priznal ustanovenému obhajcovi Mgr. V. L. odmenu a náhradu hotových výdavkov iba za jeden úkon právnej služby a to spísanie sťažnosti zo dňa 21. 10. 1996 proti uzneseniu vyšetrovateľa OÚV PZ SR v Považskej Bystrici v celkovej výške 430,- Sk, s odôvodnením, že úkon - prevzatie a príprava obhajoby - nemá obhajca zadokumentované prvou poradou s klientom, preto mu nemožno odmenu priznať. Vyšší súdny úradník pri svojom rozhodovaní vychádzal zo skutočnosti, že na priznanie odmeny za tento úkon sa vyžaduje aj vykonanie prvej porady s klientom.

V zákonnej lehote podal proti tomuto uzneseniu sťažnosť advokát Mgr. V. L.

Obhajca v podanej sťažnosti namietal postup vyššieho súdneho úradníka, pokiaľ mu nepriznal odmenu a náhradu hotových výdavkov za poskytovanie právnych služieb za úkon -prevzatie a príprava obhajoby - v celkovej sume 430,- Sk. Okrem toho obhajca vo svojej sťažnosti poukázal aj na písárske chyby v napadnutom uznesení.

Samosudca Okresného súdu Martin, ako nadriadený orgán, podľa § 192 ods. 1 písm. a), b) Tr. por. s použitím § 190 ods. 2 písm. c) Tr. por. na podklade podanej sťažnosti preskúmal správnosť všetkých výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým mohol sťažovateľ podať sťažnosť a tiež konanie predchádzajúce napadnutému uzneseniu.

Vyšší súdny úradník pri rozhodovaní o trovách obhajoby je v zmysle § 2 ods. 10 Tr. por., ktorý platí pre rozhodovanie akejkoľvek otázky v trestnom konaní, povinný skúmať, či ustanovenému obhajcovi vznikol nárok na priznanie odmeny a náhrady hotových

výdavkov a či uplatnené úkony boli skutočne vykonané a v akom rozsahu (či a v akej výške zodpovedajú advokátskej tarife).

Samosudca dospel k záveru, že vyšší súdny úradník v danom prípade nepochybil pri rozhodovaní o uplatnenom nároku advokáta za obhajobu.

Z ustanovenia § 16 ods. 1 písm. a) vyhlášky MS SR č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci (advokátskej tarify) vyplýva, že advokátovi patrí odmena za úkon právnej pomoci spočívajúci v prevzatí a príprave zastúpenia, alebo obhajoby, vrátane prvej porady s klientom.

Zmyslom tohto právneho úkonu je poskytnúť advokátovi možnosť oboznámiť sa s vecou v záujme toho, aby pokiaľ ide o trestné konanie mohol v jeho ďalšom priebehu dôsledne uplatniť právo obvineného (obžalovaného, odsúdeného - § 12 ods. 6 Tr. por. účinného do 31. 12. 2005). To predpokladá vykonanie úkonov (napr. štúdium spisu, porada s klientom a pod.) smerujúcich k oboznámeniu sa s okolnosťami, ktoré sú v konkrétnom prípade predmetom obhajoby (NS SR 3 To 36/92).

Za takýto úkon právnej pomoci preto nemožno považovať samotné prevzatie opatrenia o ustanovení obhajcu bez vykonania ďalších úkonov s cieľom vytvoriť reálne predpoklady pre zabezpečenie práv obvineného v rámci nutnej obhajoby. Pokiaľ obhajca takéto úkony vykoná, treba ich zdokumentovať v procesnom spise, aby pri rozhodovaní o trovách obhajoby bola táto okolnosť preskúmateľná.

V posudzovanej veci obhajca Mgr. V. L. mal podľa návrhu na priznanie trov obhajoby v rámci jej prípravy a prevzatia po obdržaní „opatrenia o ustanovení“ vykonať poradu s klientom. Z tohto návrhu a aj z procesného spisu je však zrejmé, že k takejto porade nedošlo, preto samosudca nemá pochybnosti o tom, či tento úkon bol vykonaný alebo nebol vykonaný.

Vzhľadom na to, že sa tak nestalo, nedošlo v danom prípade ani k obsahovému naplneniu pojmu úkonu právnej pomoci v zmysle § 16 ods. 1 písm. a) vyhlášky MS SR č. 240/1990 Zb. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnej pomoci (advokátskej tarify) a obhajcovi nepatrí za tento úkon ani odmena.

Na základe uvedených skutočností samosudca dospel k záveru, že napadnuté uznesenie je vecne správne, no vzhľadom na rozsah pisárskych chýb v napadnutom uznesení samosudca ako nadriadený orgán podľa § 194 ods. 1 písm. a) zrušil napadnuté uznesenie

vyššieho súdneho úradníka zo dňa 23. 08. 2007, sp. zn. 3 T/76/2002 a opätovne rozhodol vo veci.»

V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia okresný súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré sťažnosťou napadnuté uznesenie vyššieho súdneho úradníka okresného súdu vo vzťahu k sťažovateľovi zrušil, ako aj dôvody, pre ktoré rozhodol o úhrade trov právneho zastúpenia poskytovaných sťažovateľom, keďže úkon, ktorý si advokát uplatnil na okresnom súde na úhradu, bol nepreskúmateľný. V každom prípade tento postup okresného súdu pri odôvodňovaní právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda okresný súd v danom prípade neporušil označené základné práva a práva sťažovateľa „*nesprávnou a svojvoľnou aplikáciou a výkladom práva*“. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom okresného súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor okresného súdu svojím vlastným. V konečnom dôsledku však ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov okresného súdu. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad okresným súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. novembra 2008